

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

LEFAPHA LA THUTO LA KAPA BOTJHABELA

KEREITI YA 12

LOETSE 2011

SESOTHO PUO YA LAPENG - PAMPIRI YA 2

MATSHWAO: 80

NAKO: DIHORA TSE 2½

Pampiri ena e na le mapephe a 16.

DITAELO HO MOHLAHLOBUWA

1. Bala tsohle tse hlahellang tlhahlobong ena, o ntse o hopola hore ke tlhahlobo e reretsweng ho o kwetlisetsa ya makgaolakgang;
2. Tlhahlobo ena e arotswe DIKAROLO tse THARO, e leng:

KAROLO YA A: Dithothokiso	(30)
KAROLO YA B: Padi/Nobele	(25)
KAROLO YA C: Tshwantshiso/Terama	(25)
3. O lokela ho araba dipotso tse HLANO di le kaofela:
 - Tse THARO (3) KAROLONG YA A
 - E le NNGWE KAROLONG YA B
 - E le NNGWE KAROLONG YA C
4. Nomora dikarabo tsa hao ka tsela eo dipotso di nomorilweng ka yona;
5. Ngola ka mongolo o makgethe, o balehang; sebedisa pene e **ntsho**.

KAROLO YA A: DITHOTHOKISO

Karolong ena o botsitswe dithothokiso tse TSHELETSENG (POTSO YA 1 – 6).
Araba dipotso tse THARO feela.

ELA HLOKO:

Kgetha mme o arabe dipotso tse PEDI feela dithothokisong tseo o ithutileng
tsona selemong sena (POTSO YA 1 ho isa ho POTSO YA 4); ebe o tswela pele
ho kgetha le ho araba potso e le NNGWE feela dithothokisong tseo o sa
ithutang tsona (POTSO YA 5 le POTSO YA 6).

POTSO YA 1

Bala thothokiso ena, o nto araba dipotso tse e latelang:

- 1 Ka mehla ha ke sheba tsa hae diketso,
- 2 Ke tsota tsa hae dimakatso,
- 3 Ke boha ba hae bokgabane
- 4 Ke utlwa ke mo hlompha.

- 5 Ha ke thalatsa ka a ka mahlo,
- 6 Ke lekola sa Mmopi ka seng sebopuwa,
- 7 Ke hlokomela morero wa hae ka sona,
- 8 Ke utlwa ke nyahama mooko.

- 9 Dibopuwa ka kakaretso ke letshwao,
- 10 Tshwao la Mmopi ho ipaka,
- 11 Di ipaka ka tsa hae diketsahalo,
- 12 E, diketsahalo ka kakaretso di a nyarosa.

Hlalosa makgabane/bonono/bokgabo ba bothothokisi boo sethothokisi se bo
sebedisitseng thothokisong ena mme o be o totobatse bohlokwa ba
makgabane ao. Hopola hore o lebeletswe ho araba ka tsela ya moqoqo.
Karabo ya hao e be mantswe a 250 – 300.

[10]**KAPA**

POTSO YA 2

Bala thothokiso ena, o nto araba dipotso tse e latelang:

Setsokotsane – PM Ramathe

- 1 Jo, rona nthwana tsa batho,
- 2 Ra le bona la moepa monyolosa thaba,
- 3 Tsokotsane sa mehlolo ho tuba,
- 4 Sa tuba ho paka mapalesapelo.

- 5 Tsokotsane sa mehlolo ho phoqa,
- 6 Sa phoqa mmaditshibana hoja a itebetse,
- 7 Ditsuonyana a di phutha mofela,
- 8 Tlasa mapheo ya e ba letlaburu.

- 9 Tsokotsane sena ke se jwang banna,
- 10 Ke se soto se soro sa dipolayano
- 11 Tsokotsane sa diboko le menyepetsi bathong,
- 12 Tsokotsane sa dillo le mahlomola diphoofolong.

- 2.1 Thothokiso ee ke ya mofuta ofe? Hlalosa se etswang mofuteng oo. (2)
- 2.2 Ke bokgabo bofe ba bothothokisi bo fumanwang melathothokisong ya 5 le 6? Bohlokwa ba bokgabo boo ke bofe? (3)
- 2.3 Bolela mofuta wa phetapheto o fumanwang melathothokisong ya 11 le 12? (1)
- 2.4 Akaretsa mohopolo o jerweng ke temathothokiso ya ho qetela. (2)
- 2.5 Qolla molathothokiso o neng o lokela ho ba le lebotsi, empa le sa bontshwa. Ngola mola oo kaofela. (2)

[10]**KAPA**

POTSO YA 3

Bala thothokiso ena, o nto araba dipotso tse e latelang:

Ba ile, Ba ile – PM Ramathe

- 1 Ba ile, ba ile re setse,
- 2 Ba siile Faro le ya hae pelo,
- 3 Pelo e thata e thatafetseng,
- 4 Pelo e mpe e mpefetseng.

- 5 Ba ile, ba ile re setse,
- 6 Faro ka masisapelo, mapalesapelo o setse,
- 7 Faro ka ho thothomela, ho tlakasela o setse,
- 8 Ka manganga le ho nganga o setse.

- 9 Ba ile, ba ile re setse,
- 10 Ekgepeta lehwatateng re setse,
- 11 Re setse ka maswabi re swabile,
- 12 Re setse ka mahlomola re hlomohile ...

- 3.1 Hlwaya molathothokiso o nang le lehlaso, o be o hlalose bohlokwa ba lehlaso leo. (2)

- 3.2 Fana ka sekapuo se fumanehang mona: *Ba ile, ba ile*, o be o ngole mantswe ano ka puo pha [k.h.r. puo e otlohleng]. (2)

- 3.3 Ke thothokiso ya mofuta ofe ee? (1)

- 3.4 Lebitso lena “Ekgepeta” le sebedisitswe e le sesupo sa: [Kgetha karabo e nepahetseng ka ho fetisisa ho tsena] (2)
 - A Bokgoba
 - B Tshotleho
 - C Mathata le maima
 - D Tsohle di nepahetse

- 3.5 Qolla melathothokiso e nang le anastrofi (tatellano e sa tlwaelehang ya mantswe) temathothokisong ya bobedi. Ngola **dinomoro** fela. (1)

- 3.6 Feelwana e fumanwang **hara mela** melathothokisong ya 1, 5, 6 le 7 ke lewa la bothothokisi le bitswang eng? (2)

[10]**KAPA**

POTSO YA 4

Bala melathothokiso ena e qotsitsweng, o nto araba dipotso tse e latelang:

Mmadiberwane – T Leballo

- 1 Enwa mosadi e ne e le serathodihadi,
- 2 Ba hae bo ne bo fapanya monna kelello,
- 3 Monna a bitse kala di latelana,
- 4 A ipolele ha e se ntja ya mokopakopa,
- 5 E se mofutsana ya nta e motopo,
- 6 A lebetse hore lapeng tlala e patetse.

- 7 Banna ba ne ba jeswa phehla mokobolo,
- 8 Ba jeswa fiatana motsheare wa lengeta,
- 9 Ba e foqwa ho thwe ha e bolae e a thapisa,
- 10 Mosadi a ba phatsitse ka hare le bohale,
- 11 Mosadi a ba seseditse ka bheka mina ndedwa,
- 12 Banna ba siya malapa ba hlala basadi.

- 4.1 Hlwaya mantswe ao e seng a Sesotho thothokisong. (1)
 - 4.2 Melathothokiso ya 7 le 8 e na le mantswe a sidilellang moelelo wa mantswe ana a baditjhaba. A hlwaye. (2)
 - 4.3 Temathothokisong **ya pele** qolla molathothokiso o nang le tlohelo. (2)
 - 4.4 Temathothokisong **ya bobedi** qolla lentswe le bontshang kgonyetso [k.h.r. le honyeditsweng]. (1)
 - 4.5 Temathothokisong **ya bobedi** qolla melathothokiso e **mmedi** e bontshang phetapheto ya mantswe e tshekalletseng. Thala mola tlasa mantswe ao a bontshang phetapheto e boletsweng. (2)
 - 4.6 Fana ka mawa a bothothokisi **a mabedi** a momahantsweng melathothokisong ya 10 le 11. (2)
- [10]**

ELA HLOKO:

Kgetha mme o arabe POTSO YA 5 kapa POTSO YA 6. Hlokomela hape hore thothokiso eo o hlahlojwang ho yona e ya tshwana ho potso ya 5 le ya 6, phapano empa e le ho re 5 ke moqoqo, ha 6 e le dipotso tse kgutshwane.

POTSO YA 5

Bala thothokiso ena, o nto araba dipotso tse e latelang:

O llelang – T Leballo

- 1 O llelang athe o jetse peo?
- 2 Wa iketsa motjha o tshaba boqheku,
- 3 Wa re ho tsofala le ratang,
- 4 Moteno ke kgutlela diqepetsana,
- 5 Dirope ka ntle lepheshepheshe,
- 6 Menepe e ka ya kamele ya leqheku,
- 7 Bashanyana ka morao letetekgu,
- 8 O llelang?

- 9 O llelang athe ha o a botsa?
- 10 Ha o a botsa ka bophelo le tsa bona,
- 11 Ha o a botsa ka lefatshe le tsa lona,
- 12 Ka menate le maima a lona,
- 13 Ka menate le mahlomola a lona,
- 14 Ka meepa le methinya ya lona,
- 15 O llelang?

Hlalosa bonono/bokgabo ba bothothokisi boo sethothokisi se bo sebedisitseng thothokisong ena mme o be o totobatse bohlokwa ba bonono boo. Karabo ya hao e be mantswe a 250 – 300.

[10]

KAPA

POTSO YA 6

Bala thothokiso ena, o nto araba dipotso tse e latelang:

O llelang – T Leballo

- 1 O llelang athe o jetse peo?
- 2 Wa iketsa motjha o tshaba boqheku,
- 3 Wa re ho tsofala le ratang,
- 4 Moteno ke kgutlela diqepetsana,
- 5 Dirope ka ntle lepheshepheshe,
- 6 Menepe e ka ya kamele ya leqheku,
- 7 Bashanyana ka morao letetekgu,
- 8 O llelang?

- 9 O llelang athe ha o a botsa?
- 10 Ha o a botsa ka bophelo le tsa bona,
- 11 Ha o a botsa ka lefatshe le tsa lona,
- 12 Ka menate le maima a lona,
- 13 Ka menate le mahlomola a lona,
- 14 Ka meepa le methinya ya lona,
- 15 O llelang?

- 6.1 Bolela mofuta wa thothokiso. (2)
- 6.2 Qolla mantswe a re hlaisetsang lehlaso moqotsong ona. (1)
- 6.3 Hlalosa hore ho bolelwang molathothokisong wa 7 ha ho thwe '*Bashanyana ka morao ke letetekgu*'. (2)
- 6.4 Fana ka sebetsa sa bothothokisi se fumanwang melathothokisong ya 13 le 14. (2)
- 6.5 Fana ka sekapuo/mokgabopuo se molathothokisong wa 6. (1)
- 6.6 Ho ya ka kutlwisiso ya hao, o ka re sepheo sa sethothokisi ke sefe ka thothokiso ee? (2)

[10]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 30**

KAROLO YA B: PADI/NOBELE

Araba potso ya buka eo o ithutileng yona karolong ena.

Kgetha mme o arabe potso e le nngwe feela, ya mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) kapa ya dipotso tse kgutshwane. Ha o kgetha ho araba ya mofuta wa **moqoqo** KAROLONG YA B, o tla tlameha ho araba ya **dipotso tse kgutshwane** KAROLONG YA C. Ebang kgetho ya hao e le ya dipotso tse kgutshwane KAROLONG YA B, teng jwale o tlameha ho araba potso ya moqoqo KAROLONG YA C. Sena se bolela hore qetellong ya ditaba o tlameha hore o be o arabile potso e le NNGWE ya mofuta wa potso e telele (ya moqoqo) le potso e le NNGWE ya mofuta wa dipotso tse kgutshwane KAROLONG YA B le KAROLONG YA C.

POTSO YA 7: BOTSANG LEBITLA – KPD Maphalla

Netefatsa puo e reng: “*Ruri tsietsi e latela tshotleho*” ka ho qoqa o qolla diketsahalo tsa padi tse amanang le bophelo ba mophetwa wa sehloho, Tsietsi. Moqoqo wa hao o be bolelele ba mantswe a ka bang 400 – 450.

[25]**KAPA****POTSO YA 8: BOTSANG LEBITLA – KPD Maphalla**

Bala tema e latelang, ebe o araba dipotso tse theilweng hodima buka/padi yohle.

Batho ba se ba phela ka ho ikgakanya matsatsing ana. Tsipane le yena o ne a se a tseba ho ikgakanya. O ne a tseba le ho iphetola sehole sena se tswang diqhenqhe. Maoba mona o tswa pholosa Tsietsi ho se ho le hobe haholo. Tsietsi o ne a kene ka khefing ho reka dijo, athe ha a elellwe hore Mohanuwa le Tjhaile Sekotolo ba ntse ba mo setse morao ka lenyele. Tsietsi a ka be a tswile kotsi kapa a shwele hona mohlang oo. Ho ne ho se ka moo a ka phonyohang ka teng hobane o ne a furalletse.

Tsipane o ile a ba bona a le sebakana. O ile a potlaka ho leba ho bona. Eitse ha a se a le haufi ka ha a iphetola sehlotso sena se nyoketsang, seo e bileng eka ha se a fella hantle ka hlohong. O ne a tshwere lekotikoti, a se a tshetse tjheletana ka ho lona.

“Dumelang beng ba ka,” ke yena eo ha a fihla ho bona.

“Ke kopa tjhelete bahlomphehi.” Ba ile ba leka ho mo phephetha, empa a hoeletsa haholo a ba bakela moferefere, Tsietsi a ba a hetla, a hlokomela.

- 8.1 Tsipane le Tsietsi ba amana jwang? (2)
- 8.2 Mohanuwa le Tsietsi ba ne ba amana jwang? Hlalosa ka ho otloloha. (3)
- 8.3 Tsietsi ke mofuta ofe wa mophetwa: ho mohanyetsi le wa sehloho? Hobaneng o realo? (3)
- 8.4 Ke afe maikemisetso a Tsietsi le a Mohanuwa o ka reng a etsa ba batle ba tshwana kaekae? (2)
- 8.5 Maikemisetso aa a bona a qholoditswe ke eng? (2)
- 8.6 O ka re phapano ke efe pakeng tsa Mmamasolomane/Dibakiso le Mohanuwa jwalo ka baphetwa? (2)

Boela o bale tema e latelang, o nto tswela pele ho araba dipotso:

Baratani ba nyaroha ha bohloko, ba ba ba lebala ditaba tsa bona. Ba phahama, ba tadima Tsietsi le Tsipane. Ba tshohile.

“O batlang wena mona?” ke Mohanuwa eo ka bohajana bo mona ba hae. Empa o tshohile.

“Ke batla moratuwa wa ka!” ho arabela Tsietsi a ntse a supile Tjhaile ka nthwane. Jwale ho hobe be! Ho senyehile. Tsietsi a nka dikobo tsa bona a di lahlela kwana. Jwale ba feela. Jwale ba popometse sa baloi ba tshwerweng. Mohanuwa o tshohile. Tjhaile o tshohile haholo.

“Ha re mpe re buisane hle monna,” ke Tjhaile eo ha a se a tobane le molomo wa tshepe yane e tshwelang malakabe. “O ngwana wa modumedi Tsietsi, monna. O bala mangolo. O a tseba ho ngodilwe ho thwe o se ke wa bolaya. Ho bolaya ke sebe, ho ya ka mangolo. Ke a tseba o a tseba.”

“Ho jwalo, ke a tseba,” ho realo Tsietsi. “Ke a tseba hore o a tseba hore ke a tseba. Tsietsi a kenya monwana wa hae mane moo o kenngwang teng. Tsipane o se a ntse a ile a hla a o Kenya. Yena ha a ke be a senye nako.

Tsa kgabola sehong. Tsa kgabola, tsa ba tsa kgabola.

- 8.7 Na Tjhaile o ikamahanya le mantswe a reng, “...o se ke wa bolaya”? Hobaneng o nahana jwalo? (2)
- 8.8 Kgohlano pakeng tsa Tjhaile le Tsietsi e ne e sa ame Mohanuwa fela. Ke mang e mong e neng e mo ama? (1)
- 8.9 Na Tsietsi ke mophetwa ya tjitja? Hlalosa o itshetlehile ka mehlala e tswang pading. (5)
- 8.10 Tsipane o ka re ke mophetwa eo e leng **mothusi** kapa **molwantshi**? Hobaneng o nahana jwalo? (3)
- [25]

KAPA

POTSO YA 9: MME – NP Maake

Qoqa o hlakisa ka moo bophelo ba **Mme** le ba **Dikeledi/Mateboho** bo harelalang/momahanang ka teng ho ntshetsa padi ena pele. Dihela dikgala ka ho pepesa **molaetsa** wa mongodi ka padi ena, **Mme**. Moqoqo wa hao o be bolelele ba mantswe a ka bang 400 – 450.

[25]

KAPA

POTSO YA 10: MME – NP Maake

Bala tema e latelang, o nto araba dipotso tse e latelang, tse theilweng hodima buka yohle.

“Tjhee, mme, ha ho molato. Hlokomela mokudi wa hao,” a realo a qenehela Mmateboho, mme tjhelete e se ntho e mo kgathatsang le hanyenyane.

Ha ntate enwa a qeta ho tswa, Mmateboho a potlakela ka kamoreng, ho ya bona hore Mme o ntse a ya jwang moo ba fihlileng ba mo paqamisa teng. Ha a kena, a fumana Mme a mo tonetse mahlo, a ba a bona eka motho wa hae o fodile. Ha a mo atamela, a fumana sefahleho sa hae se hlakile, se kganya kgotso eo a so kang a ba a e bona.

“Mme! Mme!!” a bua a mo tshwara a mo sisinya.

Ee, a fumana hore mahlo a Mme, leha a a tonne tjena, ha a sa bona tsa lefatshe le ka kwano, empa a fetetse kganyeng e sa feleng, moo bohloko ba lefatshe le mafu a lona, dipuo tsa batho tse mpe le tse ntle, di sa fihleng teng. A mo kwala mahlo, mme a qala ho lla sa mmokotsane. Mmatakato a bitswa ke sello a sa kena, a tswa toropong le masela. Ha a utlwa sello sa Mmateboho, a potlaka, a betsa lemati, a betseha ka hare a sa kokota le ho kokota.

- 10.1 Ke Mme wa hokae eo ho buuwang ka yena? O tlo batlang tikolohong ee ya hlokahallang ho yona? (2)
- 10.2 Fana ka phapano ya tikoloho eo mme enwa a hlahang ho yona le ena a hlokahallang ho yona. (2)
- 10.3 Ke eng e kopanyang basadi baa ba babedi (moqotsong) le hoja e mong a sa e tsebe? (2)
- 10.4 Semelo/botho ba Thollo ha se ba mophetwa ya ntlhanngwe. Netefatsa kapa shanofatsa sena ka ho itshetleha ka tsela eo a phedisitseng basadi ba babedi bana ka yona. (5)
- 10.5 Mmatakato eo ho buuwang ka yena o amana jwang le Mmateboho? Fana ka ntlha tse **pedi**. (2)
- 10.6 Thollo o ne a le hokae ha tsee tse temeng di etsahala? (1)

Boela o bale ditaba tse latelang, ebe o tswela pele ho araba dipotso:

Phala tsa makoloi tsa lla letswiditswidi. Bana ba bokana pela terata ya Rakgadi ho tla bona ha ausi Dikeledi a tswa ka lesira. Ba bang ba le ditshila, ba leketla mamina, ha ba bang ba iphotlile, ba le batle. Ba bang e le ho honyenyane ho tsamayang ka disanthao tse pala. Ho ba baholo ho ne ho tlele le ba kenang sekolo le Dikeledi. Ba bang ba ne ba tlole inwesa ka nkgo ka taba ena eo ba neng ba sa e kgolwe ha ba e utlwa. Ha ba bona hore ke nnete Dikeledi o a nyalwa, ba swaba e le ka nnete. Teng ha ba bona ka moo a leng motle ka teng, ba lakatsa eka ho ka be ho nyalwa bona. Kaha Dikeledi o ne a shebile fatshe, ha a ka a ba bona, feela a ikutlwa pelong hore o motlotlo ho ba ka hara lesira lena. Re se re hlalosa tsena feela, tsa hore pherekano ya hae yona e ne e le jwang, hase tseo re ka di tsebang hantle, hoba maikutlo a tsejwa ke monga ona feela, mme ka nako e nngwe le yena monga ona a a mo tsietsa, a sitwe ho ikutlwisisa seo a se utlwang.

- 10.7 Mofuta wa kgohlano e hlahellang moo ke ofe? Ke bomang ba nang le kgohlano ditabeng tse ka hodimo? (2)
- 10.8 Sebedisa lewa la bonohe ho hlalosa hore ke bomang ba tswang sekolong sa Dikeledi ba neng ba tlo "inwesa ka nkgo". Bolela ba **babedi** fela. (2)
- 10.9 Hobaneng Mpuse yena a kekeng a tlela feela ho inwesa ka nkgo? (3)
- 10.10 Lewa lee la bongodi la hore Rakgadi re se mo tsebiswe lebitso le bitswang? (2)
- 10.11 Kaekae bukeng ho na le ba bang ba **babedi** bao re sa ba tsebiswang hore mabitsobitso a bona ke bomang. Ba bolele. (2)

[25]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 25

KAROLO YA C: TSHWANTSHISO/TERAMA

Araba potso ya buka eo o ithutileng yona karolong ena.

Haeba o ile wa kgetha ho araba mofuta wa potso e telele (ya moqoqo)
 KAROLONG YA B, jwale o tlameha ho araba mofuta wa dipotso tse kgutshwane
 KAROLONG YA C.

POTSO YA 11: SEYALEMOYA - RH Moeketsi**Sekgobo sa Tshifanalehata**

Qoqa ka maemo a **sehlohlolo** le **mothipoloho/tharollo** tshwantshisong ena e kgutshwane e ka hodimo. Moqoqo wa hao o itshetlehe ka diketsahalo tsa tshwantshiso ha o ntse o hlalosa le mareo a ho manolla buka a ntshofaditsweng. Moqoqo wa hao o be bolelele ba mantswe a ka bang 400 - 450.

[25]**KAPA****POTSO YA 12: SEYALEMOYA – RH Moeketsi**

Bala ditaba tsena, o nto araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile ka dikahare tsa terama kaofela.

O mo feleheditse

Paseka:	Jwale ... Jwale kajeno o sitiswa ke eng ho qhebollela mathata a hao ho nna? Mme, bona o mmeleng, mme ha ke rate ha o itshwara ka tsela ena hobane o ka ipakela mathata a sa hlokeheng.
Mmalerato:	Paseka, ho ba mmeleng ha ka ke hona ho sa ntjeseng ditheohelang. Haholo jwalo ka ha e le mona dinako di se di atametse tjena.
Paseka:	Jwang athe o lokela ho thaba ha e le mona masapo a se a tla arohana.
Mmalerato:	Ke sa pheta. Ke boetse ke sa tjho hle. Paseka o buiswa ke ho se tsebe.
Paseka:	Mmalerato ... Mmalerato ... Ke eng sena se sekana seo ke sa se tsebeng?
Mmalerato:	Ntate, mmele wa motho e mong ke tjhaba se hole. Ke ka hoo ke reng o ke ke wa utlwisisa.
Paseka:	Ntlhalosetse ke utlwe, ntlhalosetse ka sena se o jang hle ke tsebe ho arolelana bohloko boo le wena.

- 12.1 Dibapadi tse pedi tsee tse hlahellang ditabeng tsee di amana jwang? (2)
- 12.2 Ke lekgetlo la bokae Mmalerato a ima, ho ya ka ditaba tsa tshwantshiso ee? (1)
- 12.3 Ke mofuta ofe wa kgohlano e re e bonang ho Mmalerato? Hobaneng o realo? (3)
- 12.4 Sesosa sa kgohlano ee ke eng? (2)
- 12.5 Ditaba tsee tse tshwenyang Mmalerato, Paseka yena o di bona jwang ho ya ka buka? (2)
- 12.6 Paseka o ne a tatetse ho ya etsang kerekeng? (2)
- 12.7 Hlalosa se hlahetseng Mmalerato ka morao ho hore a kene tlong/ a itshihlolle. (2)
- 12.8 Hlalosa hore sehloho sa tshwantshiso, “O mo feleheditse” se nyallana jwang le se hlahetseng Mmalerato ka ho araba potso tsena: Ke mang ya feleheditse? A felehetsa mang? Hobaneng ha papiso eo e nepahetse? (4)
- 12.9 Ho ya ka puonosi/boipuiso ba Mmalerato pejana ho tse qotsitsweng ha o nahana masea a Mmalerato a filwe mabitso afe? Hobaneng o nahana jwalo? (4)
- 12.10 Akaretse dikateng/dikahare tsa tshwantshiso ena ka dipolelo tse **tharo**. (3)
- [25]**

KAPA

POTSO YA 13: **HAESO MAFOTHOLENG** – CJ Teleki

Ho latela tsela ya manollo ya dingolwa ya moralo (structuralism) poloto ya buka e na le dintlha tse latelang: *tlhekelo*, *sesosa/qaleho*, *tharahano*, *moseneke*, *sehlohlolo*, *mothipoloho/tharollo le phethelo/qetelo*. O ikamahantse/itshetlehile ka diketsahalo tsa tshwantshiso ena, **Haeso Mafotholeng**, qoqa ka diketsahalo tse bopang **tharahano** le **sehlohlolo**. Moqoqo wa hao e be wa bolelele ba mantswe a ka bang 400 – 450.

[25]

KAPA

POTSO YA 14: HAESO MAFOTHOLENG – CJ Teleki

Bala ditaba tsena tsa Molefi le Jwalane, o nto araba dipotso tse di latelang, le tse amanang le tshwantshiso/terama yohle:

Molefi:	Ako nneheletse foto eo nke ke e bone. Mehla ena ha ke tšile kwano ke ye ke re ke tla o botsa hore na batho bao ke ba bonang ke bomang.
Jwalane:	Ha e le kgale foto ee e ntse e dutse moo wa e tsotella ka lebaka lefe hona kajeno lee? Hona ke tla o bolella jwang ka batho bao o ke keng wa ba tseba le ha nka ka o bolella ka bona? Haeba o batla ho e bona, o ka nna wa inehetsa yona, eseng nna.
Molefi:	Ke mang eo ya apereng dipurapera le moqhaka wa dikiriyi? Hona dikiriyi tseo a neng a di abelwa ke dife?
Jwalane:	Ho thusang hobane le ha nka ka o bolella yena o keke wa mo tseba?
Molefi:	Le haeba nkeke ka mo tseba, ke batla hore o mpoelle hore na ke mang.
Jwalane:	Heng ke bona eka o tla ntena jwale mmannyeo! Motho eo o apere diaparo tse aparelwang lengolo la B.A., e leng eo a e fumaneng hona mona <i>National University of Lesotho</i> . Ha o mmona a le jwalo ke ntata ngwana enwa wa ka. O ne o reng hape?
Molefi:	Jwalane, nako ee yohle kaofela o ntse o tholetse eng? Ke hobaneng ha o ile wa ntlohella hore ke be ke romelle bontate heno, ba be ba ntshe bohadi boo beno ba neng ba bo batla? Hona ke hobaneng ha beno ba sa ka ba bolella hore o na le ngwana?

- 14.1 Ho ya ka ditaba tsee Molefi o amana jwang le Jwalane? (1)
- 14.2 Jwalane ha a tshepahale. Na o dumellana le see? Hobaneng? (3)
- 14.3 Molefi le yena ha a tshepahale ditabeng tse kang tsena. Na odumellana le taba ee? Hobaneng? (3)
- 14.4 Bolela bahlankana ba **babedi** ba Mafotholeng ba neng ba lahlehisa Molefi, ekasita le ditabeng tsena tse qotsitsweng. (2)
- 14.5 Takadimane le Mofammere ba ne ba nyatsa ditaba tsena tse ka hodimo, mme re ka re bona ke dibapadi tseo e leng ... [Kgetha karabo e nepahetseng ka ho fetisisa ho kwala sekgeo se ka hodimo]
- (a) batshehetsi ba nnete ba Molefi
- (b) bahlohlelletsisi kgahlanong le Molefi
- (c) bathusi le baeletsisi ba Molefi
- (d) A le C di nepahetse (2)

- 14.6 Tumelo ya Molefi ho seKreste e ya fokola. Dumellana kapa o hanyetsane le sena ka lebaka. (3)
- 14.7 Fana ka mophetwa eo o nahanang hore ke yena molwantshi wa Molefi, o be o fane ka lebaka la ho nahana jwalo. (3)
- 14.8 Ke hokae habo Morongwe? Bolela lehae, eseng toropo. (1)
- 14.9 Semelo sa Molefi se hahamelwa ke ho phela tikolohong tse pedi tse latolanang. Na ho jwalo kapa tjihe? Hlalosa ka bokgutshwane. (4)
- 14.10 Ha o ne o le Molefi, o elelletswe hore o entse diqeto tse fosahetseng ka bophelo, o ne o tla lokisa diphoso tsa hao jwang? (3)

[25]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 25****MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 80**